

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Brugse Heirweg 60

Zedelgem, West-Vlaanderen

2024H44

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Rune Van Caenegem

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	14
1.2.3 Archeologisch kader	21
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	25
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant een verkaveling van 10 loten in Aartrijke (Zedelgem), provincie West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 6456 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

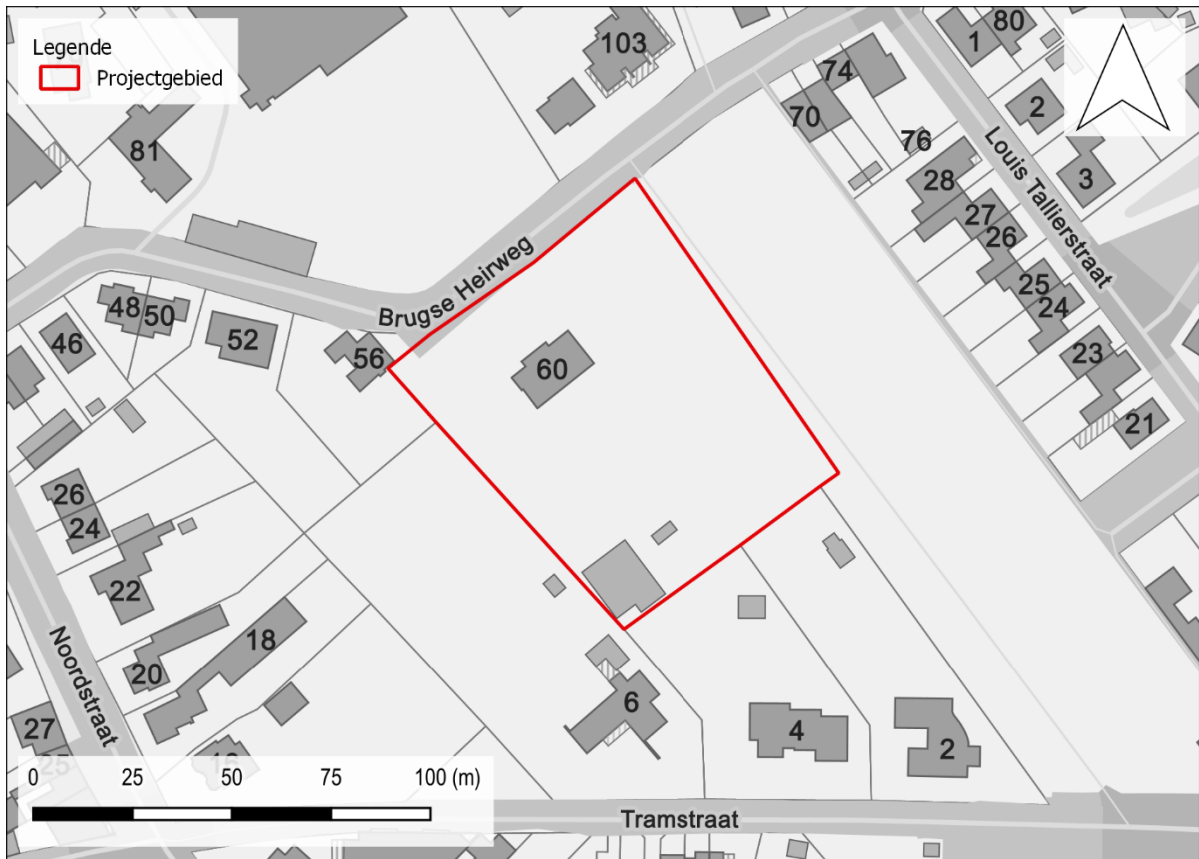
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

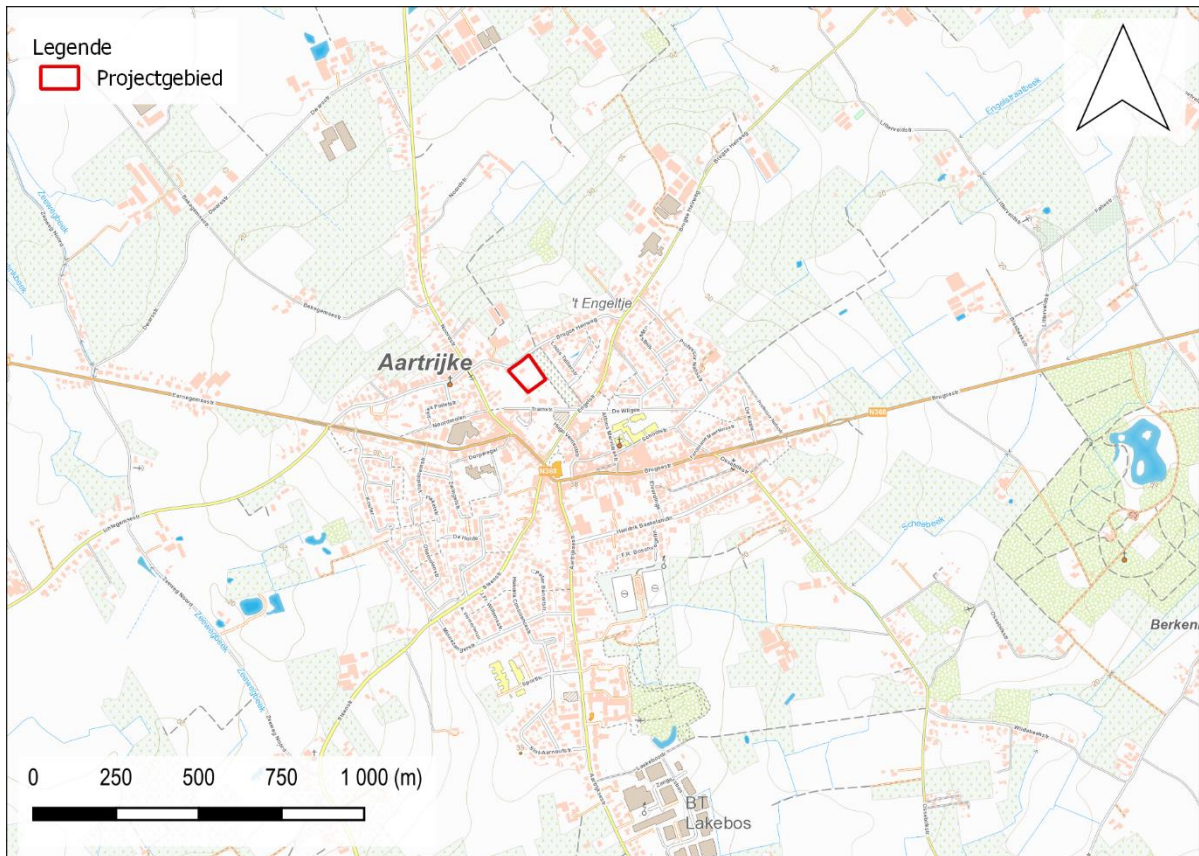
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024H44	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 60338	Y ₁ : 202043
	X ₂ : 60451	Y ₂ : 202156
KADASTER	Zedelgem, Afd. 4, Sectie B, nr's 1348K, 1348L	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen ter hoogte van de Brugse Heirweg 60 te Aartrijke, een deelgemeente van Zedelgem, West-Vlaanderen. Zedelgem grenst in het noorden aan Jabbeke en Brugge, in het oosten aan Oostkamp, in het zuiden aan Torhout en in het westen aan Ichtegem. Aartrijke is gelegen in het westen van Zedelgem. Het projectgebied situeert zich op ca. 250 m ten noorden van de dorpskern van Aartrijke. In het oosten grenst het projectgebied aan de begraafplaats van Aartrijke.

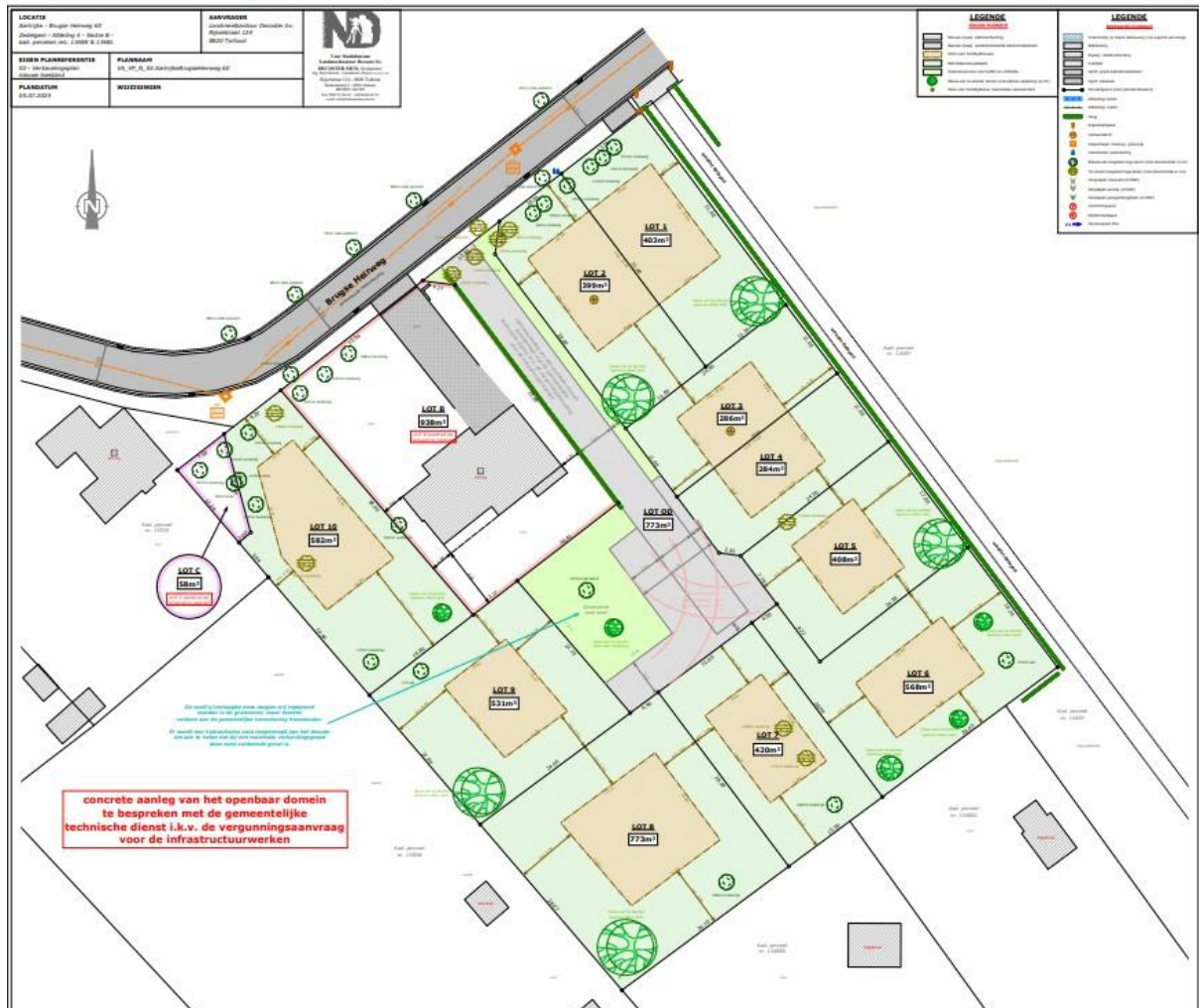

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 6456 m². De opdrachtgever plant een verkaveling van 10 loten ter hoogte van de Brugse Heirweg 60 te Aartrijke, Zedelgem. De loten hebben een oppervlakte tussen 284 m² en 773 m². Voor de realisatie van de verkaveling moet de bestaande bebouwing in het zuiden van het projectgebied eerst gesloopt worden. De loten B (ca. 938 m²) en C (ca. 58 m²) worden uit de verkaveling gesloten.

Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken en het hiermee gepaard gaande werfverkeer, alsook de toekomstige ingrepen binnen de individuele kavels het potentieel archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Binnen deze archeologienota wordt daarom uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 4: Geplande werken (© Opdrachtgever)

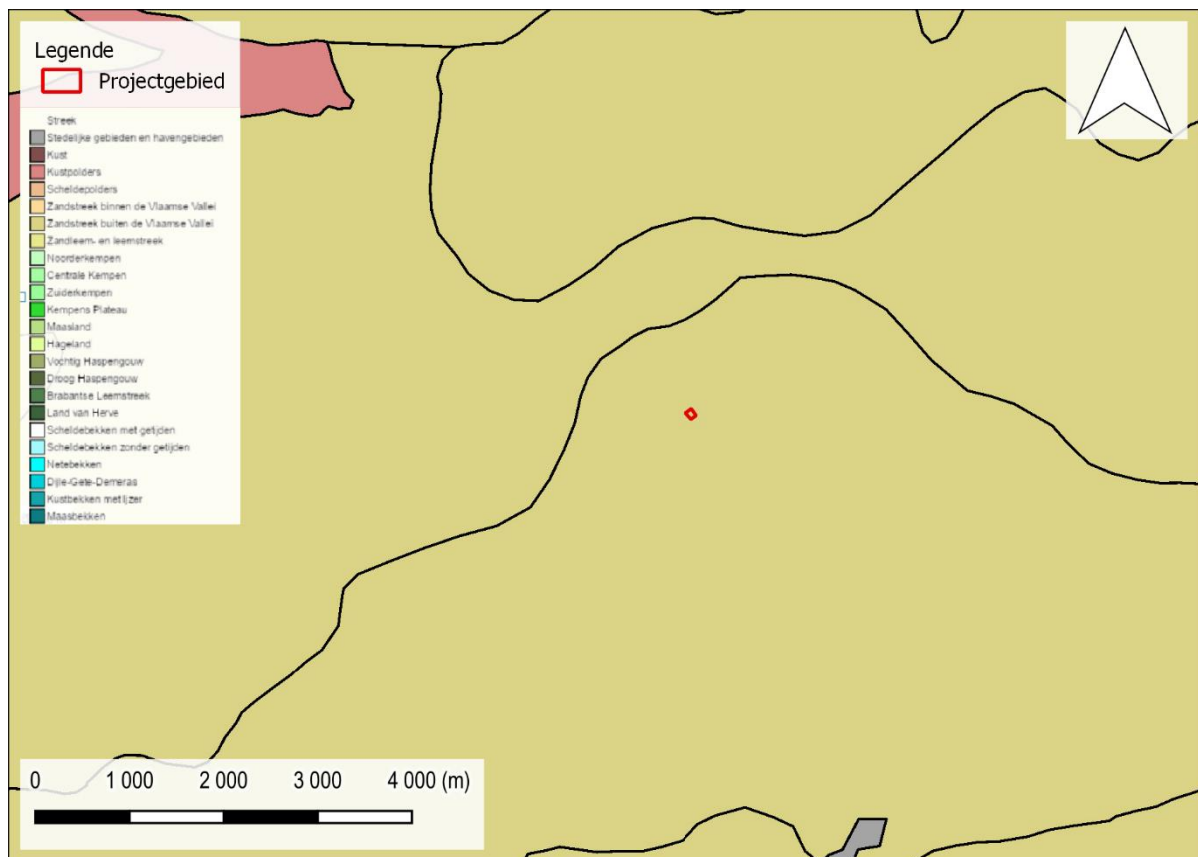
1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

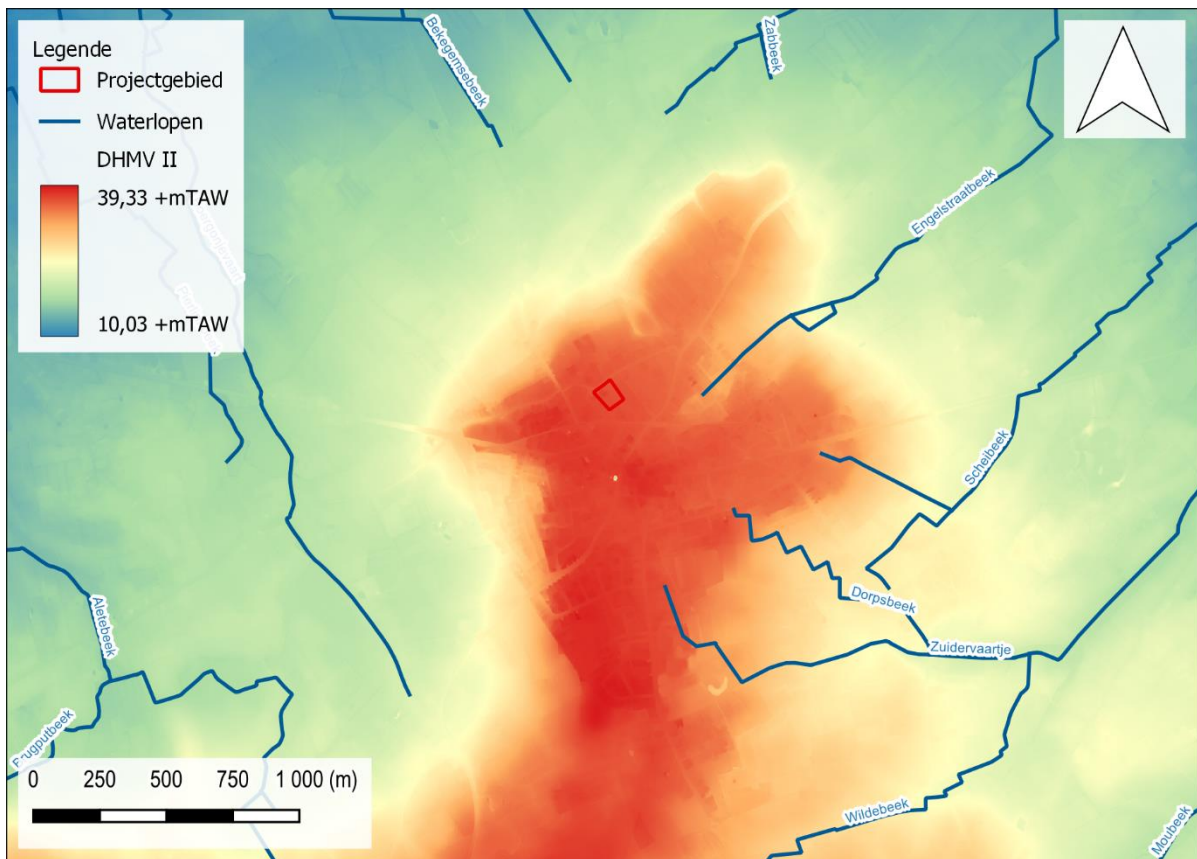
Volgens de traditionele landschappenkaart is het projectgebied gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

Fysisch-geografisch behoort Aatrijke tot het Westelijk Houtland. Het dorp situeert zich op een noordelijke uitloper van het plateau van Wijnendale. De afwatering in de omgeving van het projectgebied gebeurt door de Engelstraatbeek, die op ca. 300 m ten oosten van het projectgebied ontspringt.

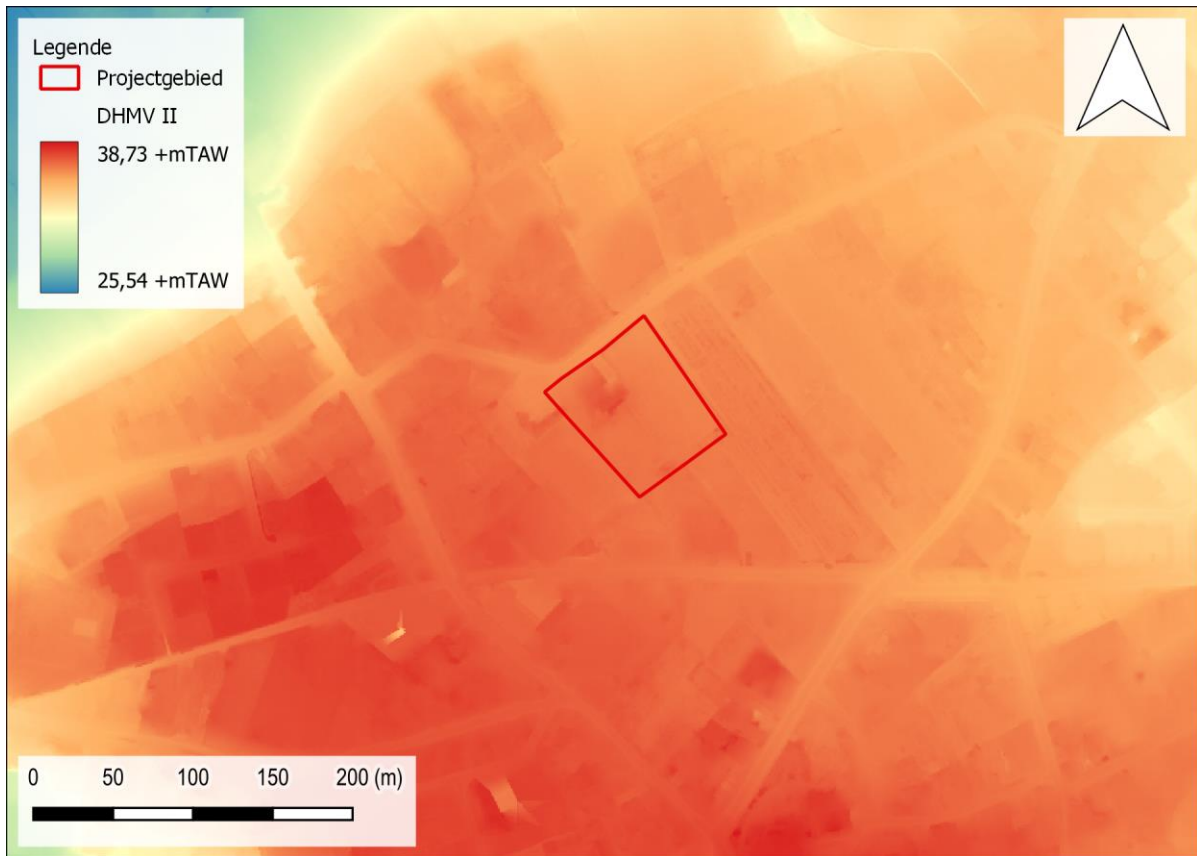
Het projectgebied is gelegen op een hoogte van ca. 36.1 tot 37.7 + m TAW. Het terrein helt af richting het (noord)oosten, naar de Engelstraatbeek toe. Het projectgebied is gelegen op de rand van het plateau. Deze overgangszone tussen de lageregelegen, nattere gebieden en de hogeregelegen, drogere gebieden waren aantrekkelijke plaatsen voor jagers-verzamelaars en vroege landbouwers. De microtopografie doet vermoeden dat er reeds maaiveldwijzigingen hebben plaatsgevonden. De precieze omvang of de impact op de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed is niet gekend.

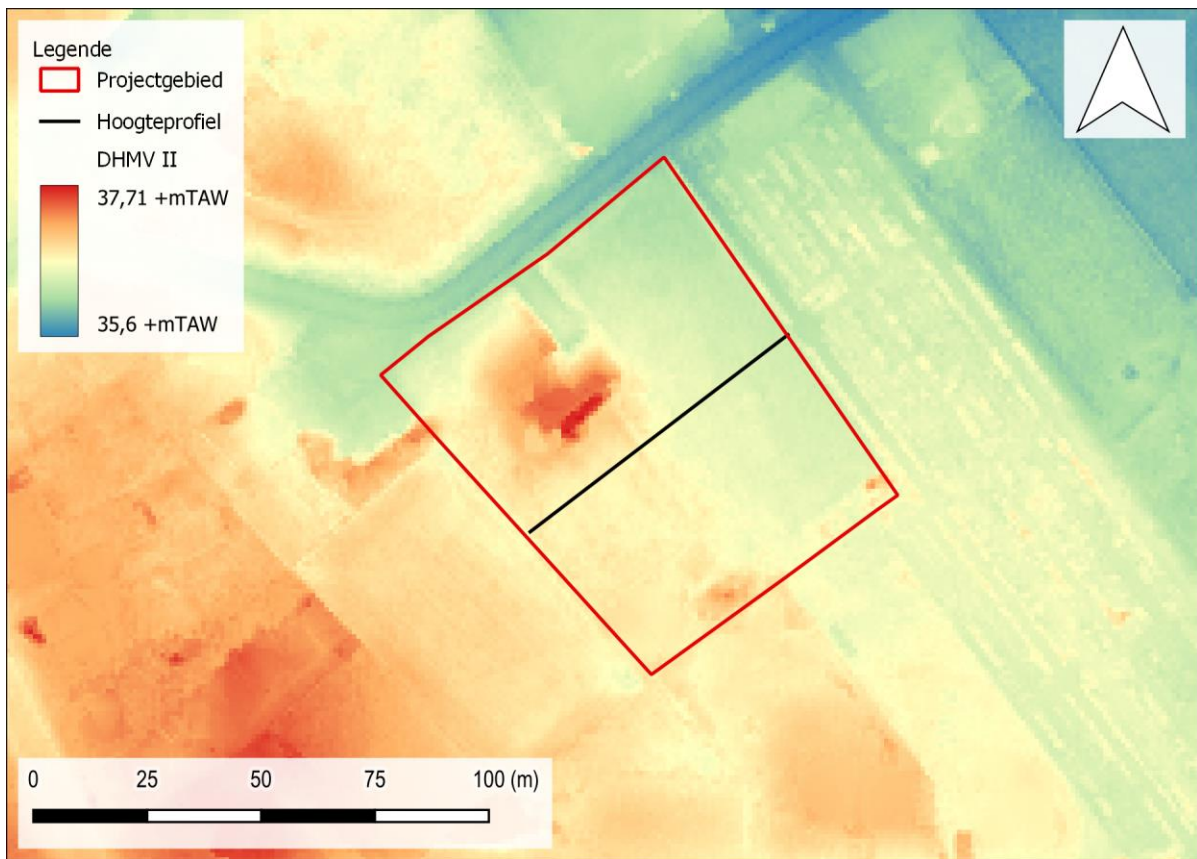
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

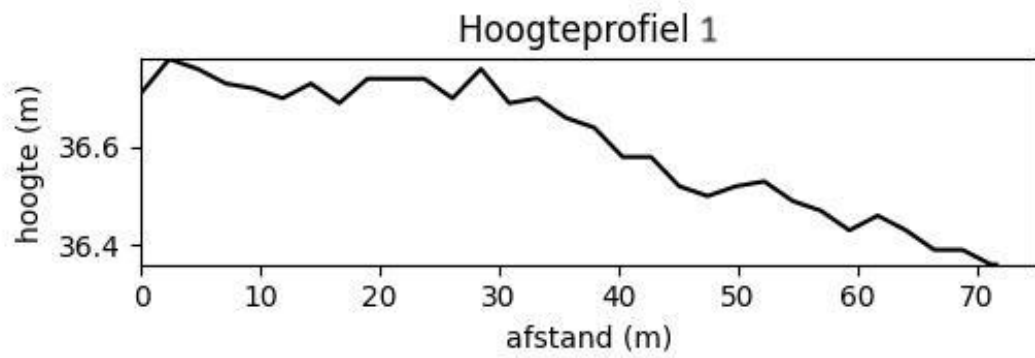
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

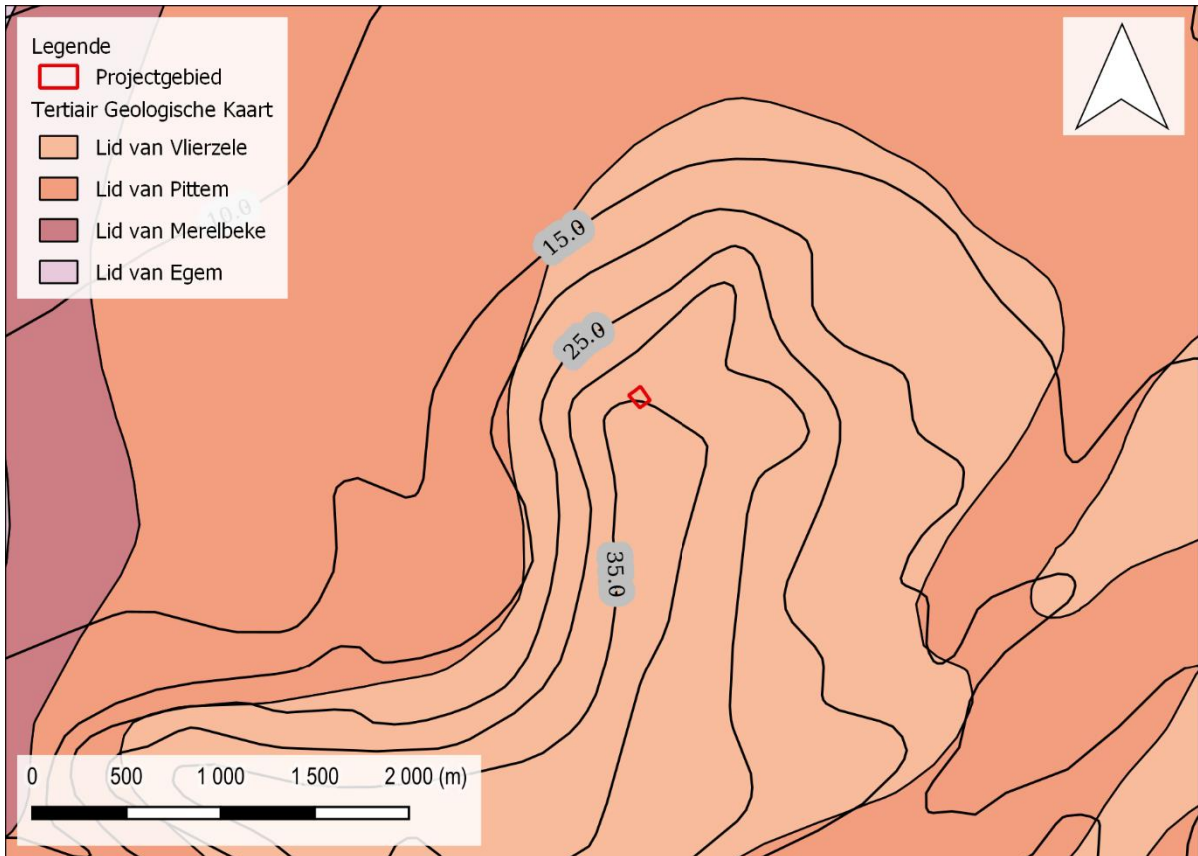
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

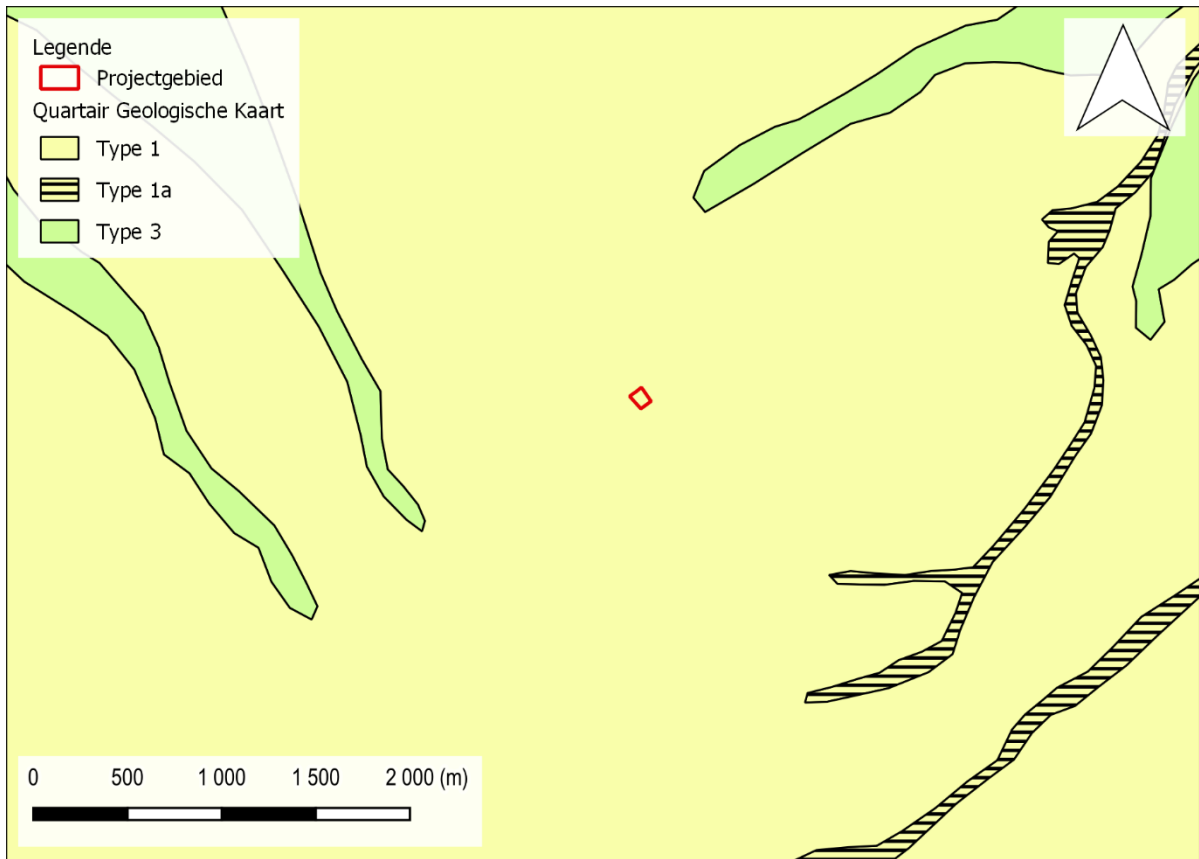
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Vlierzele** (Formatie van Gentbrugge). Het Lid van Vlierzele is afgezet tijdens het Vroeg-Eoceen in mariene omstandigheden. Het bestaat uit groen tot grijsgroen fijn glauconiet- en glimmerhoudend zand met plaatselijk dunne zandsteenbankjes.

Het projectgebied is gelegen in **Quartair Type 1**. Dit type bestaat uit eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan. Deze afzetting kan mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

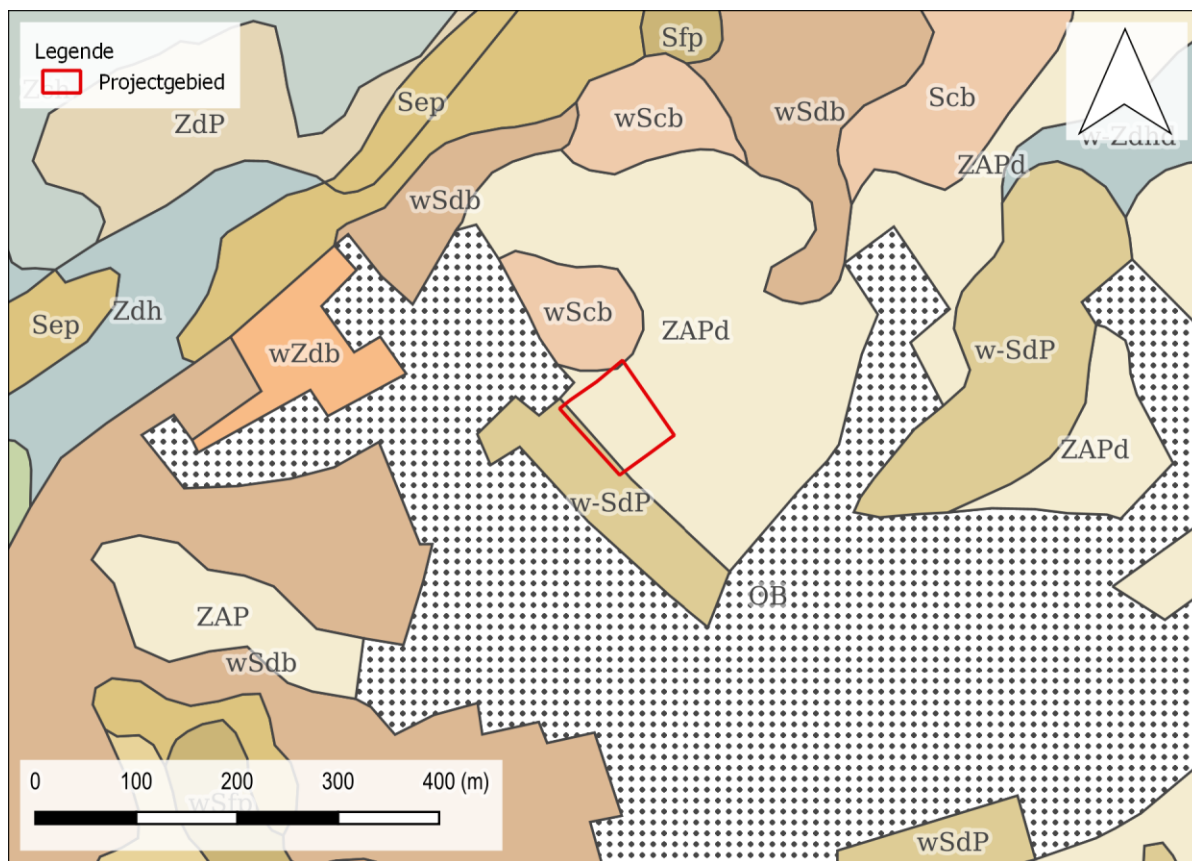

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt).

De bodemkaart geeft op het overgrote deel van het plangebied een zeer droge zandbodem weer zonder profiel. Dit is een zeer schrale zandgrond die veel karakteristiekeken vertoont van duingrond. De bodemkaart geeft twee bodemtypes weer voor het projectgebied. De ondergrond bestaat uit zeer droge tot matig natte zandbodems tot lemige zandbodems.

- Het bodemtype **ZAPd** is een zeer droge tot matig natte zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel. Dit bodemtype beslaat het grootste deel van het projectgebied. Deze gronden zijn schrale zandgronden die minder geschikt voor landbouw en vergelijkbaar zijn met duinen.
- Het bodemtype **w-SdP** is een matig natte lemige zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel. Dit bodemtype komt voor in een smalle strook in het westen van het projectgebied.

De omgeving, op hoger en droger terrein nabij de bron van de Engelstraatbeek, was ongetwijfeld **aantrekkelijk voor groepen jager-verzamelaars**. De schrale zandgrond was vermoedelijk **minder geschikt voor vroege landbouwers**.

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Aartrijke²

De oudste menselijke aanwezigheid in Aartrijke zou teruggaan tot in de steentijden. Baron Maurice de Maere d'Aertrycke onderscheidt in het begin van de 20^e eeuw vier neolithische vindplaatsen aan de bronnen van de Moebeek waar in totaal ca. 500 voorwerpen werden opgegraven. In de jaren '90 voerde de Universiteit Gent prospecties uit door middel van luchtfotografie. Dit leverde verschillende sporen op in het westen van Aartrijke, waaronder verschillende grafmonumenten uit de periode van de bronstijd tot de Romeinse periode herkend konden worden.

De naam Aartrijke zou terug te voeren zijn tot een Gallo-Romeins toponiem "*Artiriacum*", gebied toebehorend aan Artur. Het centrum van Aartrijke zou ontstaan zijn als Romeinse versterking. Deze theorie is echter niet bewezen. Naast de benaming van de gemeente zijn er ook nog andere sporen van menselijke aanwezigheid tijdens de Gallo-Romeinse periode in de vorm van archeologische vondsten, enkele Romeinse wegen en het voorkomen van een aantal koutertoponiemen, die evenwel hun oorsprong kunnen vinden in de vroege middeleeuwen. Aartrijke ligt op het kruispunt van twee Romeinse wegen, de Steenstraat en de Zeeweg. Het tracé van de Steenstraat vertrekt van Steenvoorde (Noord-Frankrijk) en verloopt in noordoostelijke richting over Poperinge, Woumen, Werken en Aartrijke. Van Aartrijke tot Brugge wordt deze verdergezet als de Brugse Heirweg en de Diksmuidse Heirweg. Verschillende opgravingen en de vondst van muntschatten langs het tracé hebben de Romeinse oorsprong van deze weg aangetoond.

De oorsprong van de parochie Aartrijke ligt in een Merovingisch koninklijk domein, bestaande uit een vronnhof en drie hoeves. Aartrijke wordt voor het eerst vermeld in 898, waarbij bisschop Heidilo van Doornik-Noyon aan de Karolingische koning Karel de Eenvoudige om de schenking van Aartrijke opnieuw te bekrachtigen. Hieruit valt af te leiden dat Aartrijke ooit toebehoorde aan de Merovingisch-Karolingische koningen, die het schonken aan de bisschop. Deze vraagt nu een akte om deze schenking te bevestigen, omdat hij in zijn eigendom bedreigd is door de graaf van Vlaanderen. Dit blijkt tevergeefs wanneer Aartrijke voor de tweede maal vermeld wordt als de "villa Atrecias", met Arnulf I de Grote, graaf van Vlaanderen, als bezitter van Aartrijke. Aartrijke behoort in deze periode tot de Pagus Flandrensis. Het graafschap Vlaanderen wordt rond het jaar 1000 verdeeld in kasselrijen, waarbij de villastructuur van Aartrijke opgeheven wordt. De graaf van Vlaanderen blijft eigenaar van het grondgebied, maar het vronnhof wordt verbrokkeld en verdeeld in lenen.

Gedurende de 13^e tot de 15^e eeuw behoort Aartrijke tot het Brugse Vrije. In de 16^e eeuw hebben de parochies van de Brugse Vrije hard te verduren onder geweld. In 1578 wordt het Vlaamse platteland onder de calvinistische heerschappij gebracht. Vaak gaat dit gepaard met kerkbraak, plunderingen en moord. Voor de omliggende dorpen betekent dit een periode van roven, plunderen en brandschatten. In 1583 begint landvoogd Alexander Farnese in opdracht van de Spaanse koning aan de herovering van de opstandige gewesten. Hij isoleert de steden Ieper, Brugge en Gent van elkaar door alle verbindingswegen af te sluiten en het omliggende platteland grondig te brandschatten. Dit

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/15840>

betekent de doodsteek voor de parochies van het Brugse Vrije. In 1592 wordt een poging ondernomen om Aartrijke te herbevolken. Vanaf het begin van de 17de eeuw sijpelt de bevolking langzaam terug naar het Brugse platteland, voornamelijk ten gevolge van de relatieve rust, teweeggebracht door het Twaalfjarig Bestand (1609-1621). De rest van de 17^e eeuw blijft echter gekenmerkt door plunderingen en troepenbewegingen ten gevolge van de oorlogen waar de Spaanse bezetter in betrokken is. Tijdens deze periode heeft het platteland zwaar te lijden onder opeisingen en plunderingen. De woelige periode blijft duren tot aan het overlijden van Lodewijk XIV in 1715, waarmee een einde komt aan een periode van Frans imperialisme. De rest van de 18^e eeuw betekent voor Aartrijke een relatief rustige periode, met uitzondering van de Oostenrijkse Successieoorlog. In 1800 wordt Aartrijke een zelfstandige gemeente tot aan de fusie in 1977.

II. Projectgebied

Op de historische kaarten is er weinig evolutie merkbaar inzake landgebruik van het projectgebied. Op de Ferrariskaart is er geen bebouwing te zien en wordt het terrein gebruikt als akkerland. De loop van de Brugse Heirweg is al duidelijk zichtbaar. De dorpskern van Aartrijke situeert zich ten zuiden van het projectgebied. Ook op de 19^e-eeuwse kaarten is geen bebouwing aanwezig ter hoogte van het projectgebied.

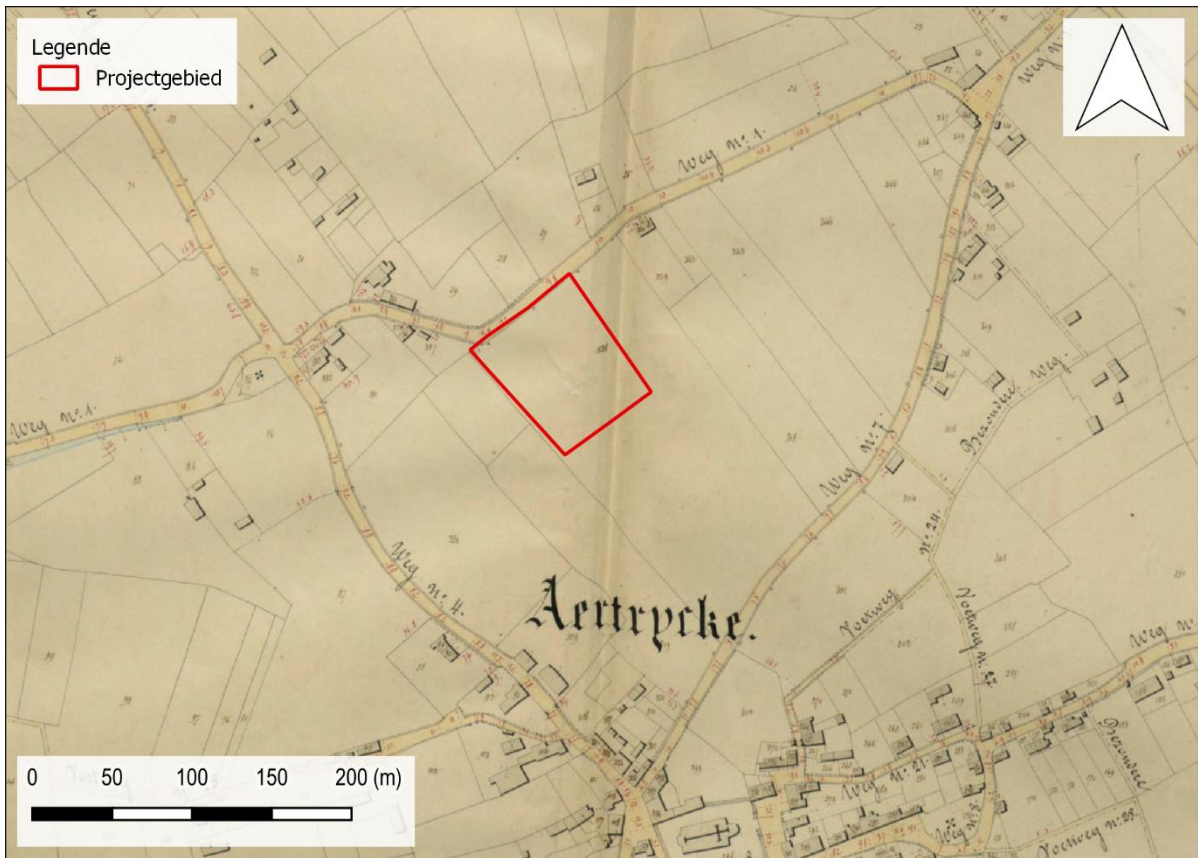
Op de orthofoto van 1971 is te zien dat het terrein nog steeds als veld wordt gebruikt. Vanaf de orthofoto's van 1979-1990 is de huidige situatie zichtbaar en is er geen evolutie in het landgebruik van het projectgebied zichtbaar.

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

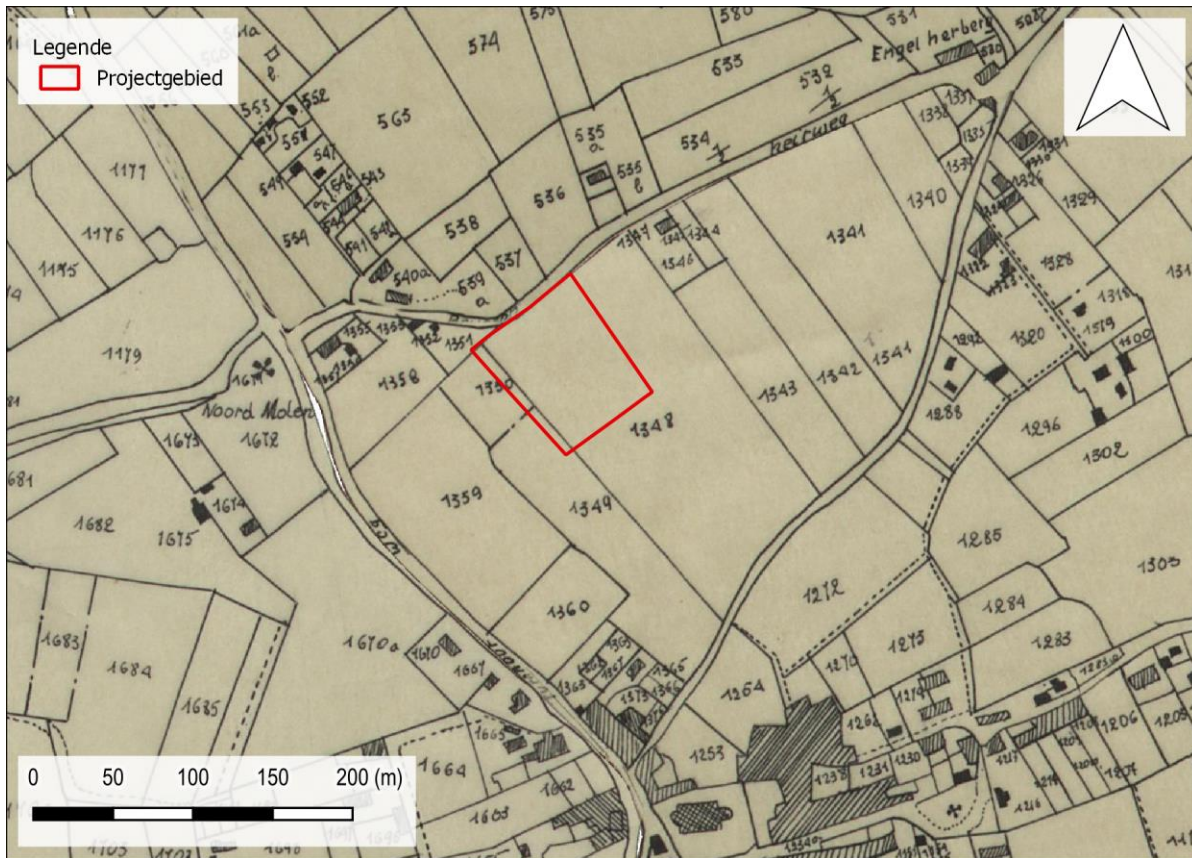
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

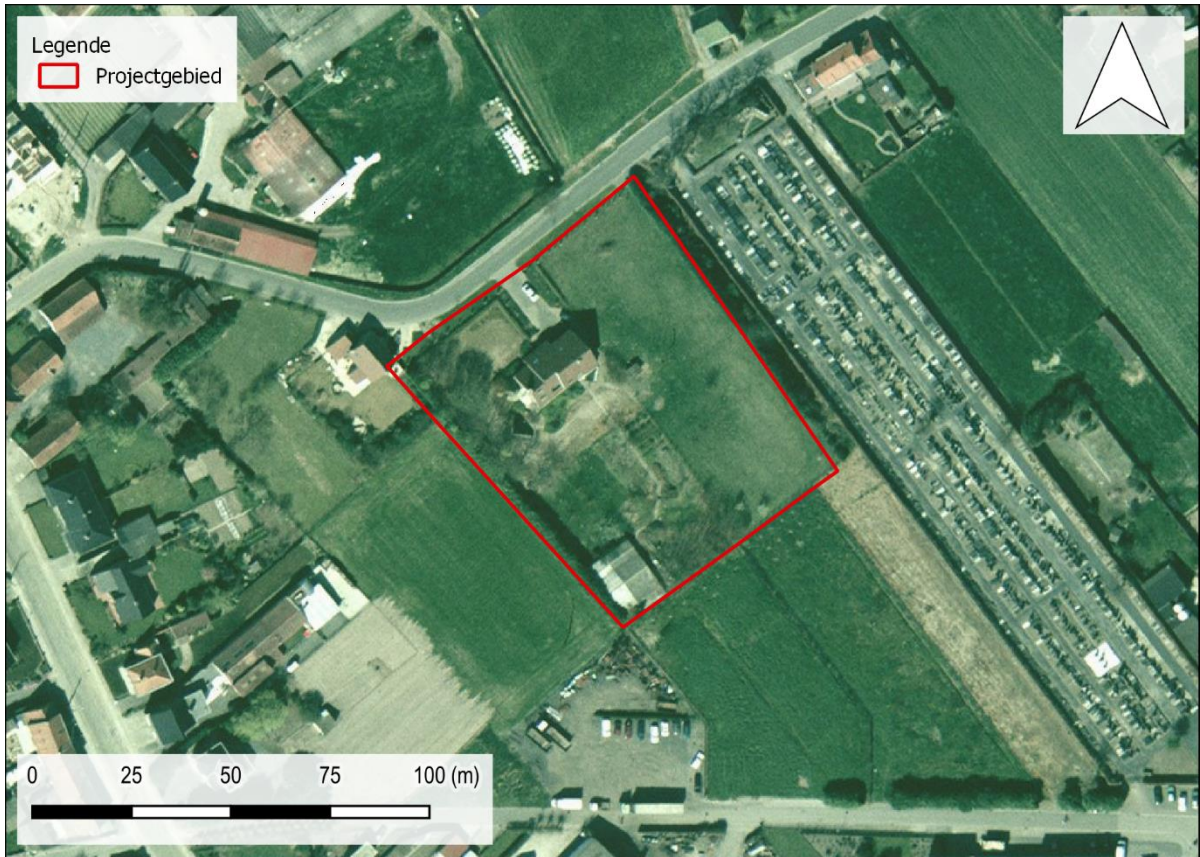
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Poppekaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

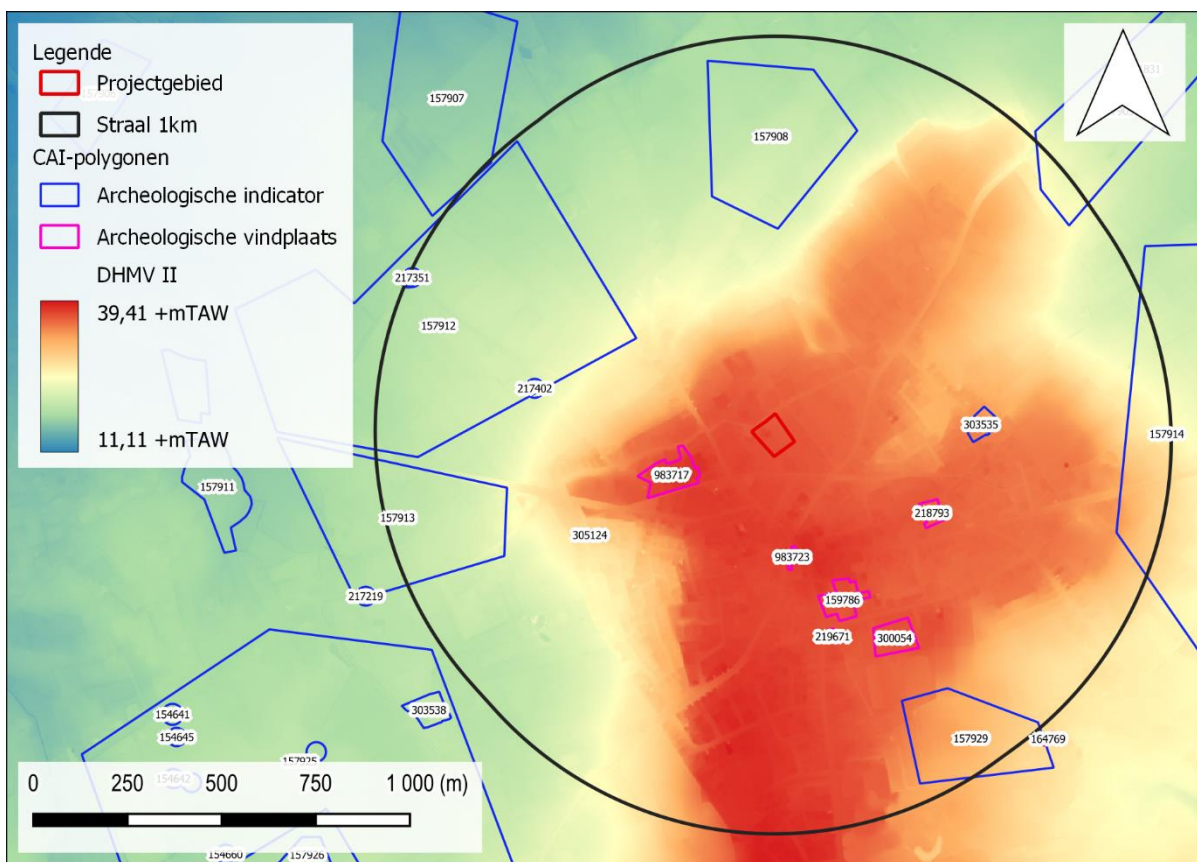
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het plangebied werden reeds meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd. Hierbij werden voornamelijk off-site relicten uit de late middeleeuwen en vroegmoderne periode in kaart gebracht. Ten zuiden van de dorpskern werden echter ook bewoningssporen uit de Romeinse periode onderzocht die mogelijk gekoppeld kunnen worden aan een inheemse hoogtenederzetting. De omgeving rondom de heuvelrug waarop Aartrijke gelegen is werd eveneens onderworpen aan een uitgebreide luchtfotografische prospectie. Hierbij werden meerdere structuren waargenomen waarvan een deel geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten uit het laat-neolithicum tot midden bronstijd. Ook werden vierkante lijnstructuren in kaart gebracht die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een omgracht erf of 'enclosure'. Algemeen gesteld wijzen de waarnemingen en beschikbare gegevens op menselijke aanwezigheid sinds het neolithicum/metaaltijden.

Figuur 23: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische indicatoren

157907	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Recente verkavelingsstructuren, spoor met vorm van vierkante enclosure, zone met vlekken/kuilen, mogelijk lokaal wegtracé</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
157908	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Onbepaald: aantal donkere vlekken die geïnterpreteerd kunnen worden als kuilen, enkele langwerpige kuilen (mogelijk ontginningskuilen), mogelijke verkavelingsstructuren en mogelijk gedempte gracht</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
157909	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Bronstijd: grafheuvels Nieuwe tijd: greppel/gracht, oude kavelstructuren Onbepaald: kuilenconcentratie</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
157912	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Nieuwe tijd: oudere en recentere kavelstructuren Onbepaald: opduiking omgeven door enkele lineaire sporen (enclosure?) en waarop zich een opmerkelijk donker vlekje bevindt. In de onmiddellijke omgeving van deze sporen: kuilenconcentraties en andere lineaire sporen. Interpretatie is moeilijk, maar duidelijk te maken met belangrijk archeologisch complex</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
157913	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Onbepaald: klein cirkelvormig spoor (grafheuvel?) met kuilenconcentratie errond, rechthoekige enclosure (funerair-ritueel monument?) Nieuwe tijd: oude en recentere kavelstructuren</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
157914	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Bronstijd: 2 grafheuvels Nieuwe tijd: oude en recentere kavelstructuren, drie lokale wegtracés Onbepaald: zone met vlekken/kuilen en sporen die lijken op een hoek van een soort enclosure</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
157929	<p>Indicator luchtfotografie</p>

	<p>Nieuwe tijd: vierkant spoor, verschillende oude kavels, kuilenconcentratie; op Ferrariskaart bewoning zichtbaar in dit gebied, het is vrij waarschijnlijk dat tenminste een deel van deze sporen met de verdwenen bewoning in verband gebracht kunnen worden</p> <p>Bron: Bourgeois J. e.a. 2004, Inventarisatie van het archeologisch erfgoed van de gemeente Zedelgem op basis van luchtfotografisch onderzoek</p>
217351	<p>Metaaldetectie</p> <p>18^e eeuw: zilveren dubbele schelling, Antwerpen (1753)</p>
217402	<p>Metaaldetectie</p> <p>Middeleeuwen: zilveren denier, schoengespe Nieuwe tijd: zestal munten, veel knoopjes 20^e eeuw: enkele kogels</p>
220203	<p>Metaaldetectie</p> <p>18^e eeuw: zilveren dubbele schelling, Antwerpen (1753)</p>
303535	<p>Indicator cartografie</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht, ca. 1850 nog deel walgracht aanwezig, nog steeds aanwezig in landschap</p>

II. Archeologische vindplaatsen

159786	<p>Vooronderzoek met ingreep in de bodem</p> <p>Nieuwe tijd: gracht</p> <p>Bron: Huyghe J. & Verwerft D. 2011, Resultaten archeologisch onderzoek Jonkhove, Aartrijke (Zedelgem), Raakvlak</p>
218793	<p>Vooronderzoek met ingreep in de bodem</p> <p>Nieuwe tijd: enkele kuilen Nieuwste tijd: fragmenten van bakstenen muur</p> <p>Bron: Verwerft D. 2011: Resultaten archeologisch vooronderzoek Schoolstraat, Aartrijke (Zedelgem), Raakvlak nota 2011, Brugge</p>
219671	<p>Proefsleuvenonderzoek</p> <p>17^e-18^e eeuw: drie kuilen, gracht, 10-30cm dikke puinlaag (sporen van vroegere bewoning, geattesteerd op historische kaarten)</p> <p>Bron: Verwerft, D., Roelens, F., Huyghe, J., 2014: Hoek Aartrijkestraat - Baekelandlaan, Aartrijke (Zedelgem) - Resultaten van het archeologisch proefonderzoek, Raakvlak rapport</p>
300054	<p>Opgraving</p> <p>Midden-Romeinse periode: bewoningssporen die weinig schervenmateriaal bevatten (Hoge Keizertijd)</p> <p>Bron: Hollevoet Y.: Activiteitenverslag 1ste trimester 1995</p>
305124	<p>Opgraving</p>

	<p>Vroeg-Romeinse periode: kruikwaar, amfoorscherven, delen van mortaria, grootste deel gebruiksaardewerk van lokale/regionale makelij met duidelijke ijzertijdtradities, enkele terra rubra scherven</p> <p>Bronnen: HOLLEVOET Y. 1986, Aartrijke (W.-VI.): sporen van vroeg-romeinse aanwezigheid, in: Archeologie, 2, p. 103-104 Reniere S. 2010, Vroeg-Romeinse horizonten in de civitas Menapiorum. Materiaalstudie van de "hoogtesites" Kooigembos en Aartrijke-Oliemeulen, in: Terra Incognita 4 academiejaar 2007-2008, pp. 111-129</p>
983717	<p>Proefsleuvenonderzoek</p> <p>Geen archeologisch relevante sporen aangetroffen, grote delen verstoord door voormalige agrarische gebouwen</p> <p>Bron: Van Besien, E. 2018: Polletstraat, Zedelgem, Rapport 25, Brugge</p>
983723	<p>Proefsleuvenonderzoek</p> <p>Geen archeologisch relevante sporen aangetroffen, grote delen verstoord, blijkbaar molen afgebroken op buurperceel waarbij veel grondverzet gebeurt is</p> <p>Bron: Van Besien, E. 2018: Steenstraat, Aartrijke, Rapport 28, Brugge</p>

III. Recent archeologisch onderzoek nog niet opgenomen in waarnemingen

1945	<p>Eindverslag opgraving Zedelgem Diksmuidse Heirweg</p> <p>Op basis van het bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek werd uitgegaan van een hoge trefkans inzake grondsporen vanaf de Romeinse periode. Hierdoor werd een vlakdekkend onderzoek in de vorm van een werfbegeleiding geadviseerd. De sporendensiteit bleek echter laag door een sterke verstoringsgraad door de landbouwactiviteiten (ploegen) en de huidige gracht langs de Diksmuidse Heirweg, die werd aangesneden in het grootste deel van de werkputten. Het merendeel van de sporen betreft (sub)recente kuilen, greppels en grachten. Een greppel en karrensporen kunnen mogelijk geïnterpreteerd worden als relict van de middeleeuwse landsinrichting. De belangrijkste sporen betroffen twee Duitse schuilloopgraven, aangelegd in 1944 vlakbij twee Duitse barakken ter verdediging van de legerkazerne aan de overkant van de Diksmuidse Heirweg.</p> <p>Bron: Baeyens, N., De Mulder, J. 2022: Diksmuidse Heirweg, Zedelgem, RAAP België, Rapport 677, Eke.</p>
------	--

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwe verkaveling ter hoogte van Brugse Heirweg te Aartrijke, deelgemeente van Zedelgem. Het volledige projectgebied is ca. 6456 m² groot en wordt ingenomen door twee woningen en een tuinzone. De woning in het zuiden van het terrein wordt in het kader van de geplande werken gesloopt. De noordelijke woning en achterliggende tuin blijft behouden.

Aartrijke is gelegen op een noordelijke uitloper van het Plateau van Wijnendaele. Het onderzoeksgebied bevindt zich ten noorden van de dorpskern. Een 250-tal meter ten oosten van het onderzoeksgebied ontspringt de Engelenstraatbeek. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen waarin hellingsafzettingen kunnen voorkomen. De bodemkaart geeft op het overgrote deel van het plangebied een bodem een zeer droge zandbodem weer zonder profiel. Dit is een zeer schrale zandgrond die veel karakteristieken vertoont van duingrond. De omgeving, op hoger en droger terrein nabij de bron van de Engelstraatbeek, was ongetwijfeld aantrekkelijk voor groepen jager-verzamelaars. De schrale zandgrond was vermoedelijk minder geschikt voor vroege landbouwers. Op het DHMV is te zien dat er vermoedelijk reeds maaiveldwijzingen zijn uitgevoerd bij de realisatie van de huidige bebouwing. De impact hiervan op het bodemarchief is vooralsnog ongekend.

De cartografische bronnen geven echter een ander beeld. Op de Ferrariskaart is het plangebied en de omgeving wel in gebruik als akkerland. Ter hoogte van het onderzoeksgebied is geen bebouwing weergegeven. Het verloop van de Brugse is reeds te herkennen op de Kabinetskaart. De historische dorpskern van Aartrijke bevindt zich zo'n 300 m ten zuiden van het plangebied. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is geen wezenlijke verandering op te merken inzake het landgebruik. Het terrein blijft onbebouwd. Op het oudste beschikbare luchtbeeld is te zien dat het terrein nog in gebruik is als landbouwgrond. Direct ten oosten is de gemeentelijke begraafplaats reeds te zien. Op het beeld van de jaren '80 is de huidige toestand voor het grootste deel te herkennen.

In de ruime omgeving van het plangebied werden reeds meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd. Hierbij werden voornamelijk off-site relicten uit de late middeleeuwen en vroegmoderne periode in kaart gebracht. Ten zuiden van de dorpskern werden echter ook bewoningssporen uit de Romeinse periode onderzocht die mogelijk gekoppeld kunnen worden aan een inheemse hoogtenederzetting. De omgeving rondom de heuvelrug waarop Aartrijke gelegen is werd eveneens onderworpen aan een uitgebreide luchtfotografische prospectie. Hierbij werden meerdere structuren waargenomen waarvan een deel geïnterpreteerd kunnen worden als grafmonumenten uit het laat-neolithicum tot midden bronstijd. Ook werden vierkante lijnstructuren in kaart gebracht die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een omgracht erf of 'enclosure'. Algemeen gesteld wijzen de waarnemingen en beschikbare gegevens op menselijke aanwezigheid sinds het neolithicum/metaaltijden.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vooralsnog is geen informatie aan het licht gekomen waardoor aangenomen kan worden dat het plangebied vrij is van relicten. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mogelijk is het bodemarchief gedeeltelijk vergraven waardoor verder onderzoek niet langer zinvol kan zijn. Mochten plaatselijk echter bodemhorizonten bewaard zijn die indicatief kunnen zijn voor betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte manier om de aanwezigheid van erfgoed te evalueren en de impact van de geplande werken hierop in te schatten.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Geplande werken (© Opdrachtgever)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).8	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 9: Hoogteverloop ZW-NO	10
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt).	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	13
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	16
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	17
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	18
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	19
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	20
Figuur 23: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	21

CHRONOLOGISCH KADER

